

ЖИТИЕ НА СВ. СВЕЩЕНОМЪЧЕНИК ВАСИЛИЙ, ЕПИСКОП АМАСИЙСКИ

В края на IV век (395 г.) Римската империя била разделена на две части – Западна римска империя и Източна римска империя. Император на Западната римска империя станал Константин, а на Източната – Ликий. Константин бил убеден християнин и покровителствал християнството, а Ликий бил езичник. Двамата сключили мир, който бил подкрепен и с женитбата на Ликий за сестрата на Константин, Констанца, която също била християнка. Под нейно влияние и за да спечели доверието на Констанца, Ликий приел християнската вяра и даже издал няколко закони, благоприятни за християните. Но той бил неискрен и след известно време се отрекъл от християнството и и подновил гонението срещу християните в областите, които били под негова власт.

Императрица Констанца имала в двореца си една млада и хубава прислужница девойка, на име Глафира, която била християнка. Скромна и благочестива, тя спечелила любовта на своята господарка. Красотата ѝ привлякла вниманието и на Ликий. В него се появили нечисти мисли. Той се надявал, че чрез подаръци и лъжливи обещания ще победи нейната скромност и благочестие и ще спечели любовта ѝ. Затова изпратил при нея един свой придворен служител с предложение да се ожени за нея, като обещал да изгони царицата. Това предложение наскърбило и изплашило скромната девойка. Със сълзи на очи тя разказала това на Констанца и я молела за защита. За да я спаси от преследванията на Ликий, императрицата пуснала слух, че Глафира е умряла.

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

След известно време Констанца решила, че е по-добре Глафира да отиде някъде далеч от двореца и от столицата Никодимия. Като я надарила богато за нейната вярност и доброта, тя ѝ дала верен служител, който да я придружи. Преоблечена в мъжки дрехи, Глафира напуснала двореца.

Дълго пътувала тя и най-после пристигнала в Понтийския град Амасия. Един от тамошните жители, на име Квинтий, като узнал, че Глафира и спътникът ѝ са християни, поканил ги в своя дом, приел ги гостоприемно и ги помолил да останат да живеят в неговото семейство. Той им разказал, че в града има много християни. Разказал им за епископ Василий, когото всички обичали заради неговите добродетели и светост. След няколко дни сам епископът ги посетил, разговарял дълго с тях и разпитал подробно за тяхното отечество и за предишния им живот. Като узнал причината, която заставила Глафира да напусне двореца, той я посъветвал да не се среща и да не разговаря с непознати хора. Василий се страхувал от нови гонения. Той бил убеден, че ако императорът узнае, къде се намира Глафира, не само тя, но и всички християни, които живеят в града, няма да изягнат гнева му. Опасенията на епископа се оправдали. По това време в Амасия се строяла първата християнска църква. Глафира пожелала да вземе участие в това добро дело и предала на епископа всичкото злато и сребро, които получила от императрицата, когато напуснала двореца. Оснев това тя написала на Констанца писмо, с което ѝ съобщила новото си местожителство и я молела да изпрати средства за довършване на новата църква. Като получила писмото, императрицата много се зарадвала. Тя веднага изпратила исканите средства и написала на епископ Василий писмо, с което го молела да вземе под своя закрила Глафира.

Тези писма попаднали в ръцете на същия чиновник, когото Линикий по-рано пращал с дарове при Глафира. Като узнал, че девойката е жива и се намира в Амасия, императорът заповядал да доведат в

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

столицата и нея, и епископ Василий. Не се удадо обаче на Линикий да изпълни своите зли замисли по отношение на Глафира: тя била вече починала. Епископ Василий бил доведен в Никодимия при императора. Придружили го двама любими негови дякони – Партений и Теотим.

В столицата Василий бил затворен в тъмница. Двамата дякони се настанили в дома на един християнин, на име Елпидифор, който добре познавал тъмничния пазач. На Елпидифор и на двамата дякони той разрешил да посещават епископа през всяко време. Те влизали свободно в тъмницата и прекарвали заедно с Василия цели дни и нощи в молитва, духовно пение и душеспасителни беседи.

Преди деня, определен за съд, Василий повикал приятелите си и през цялата нощ се молел и чел Псалтира. С особено чувство той произнесъл думите на псалмопевеца: "Взема ли крилете на зората и се преселя на край море – и там Твоята ръка ще ме поведе и Твоята десница ще ме удържи" (Пс. 138:9-10). В тези думи той видял пророческо указание – при какви бедствия той ще умре. Като завършил молитвата, Василий казал на приятелите си:

– Братя, нашите изпитания се приближават. Не бойте се, не изнемогвайте от предстоящата нам скръб, но оставайте мъжествени и непоколебими във вярата, издигайте душевните си към Оня, Който може да ни спаси. Знайте, приятели, че тази нощ ми се яви Сам Господ и ми откри какъв ще бъде моят край и каква слава ще дарува на мене, Своя раб. А вие не скърбете, но се върнете у дома и укрепявайте братята. Изберете за епископ Евтихий.

След това епископът помолил Елпидифор да се грижи за християните, благословил натъжените дякони и ги освободил.

На другия ден завели Василий при Линикий на съд. Той обвинил епископа, че е укривал Глафира и не съобщил за пристигането ѝ в Амасия. Василий отговарял с такава твърдост и спокойствие, че Линикий повече не се обърнал към него и заповядал да го закарат отново в тъмницата. След това няколко пъти изпращал при него чиновник с обещание, че ще го помилва, ако се отрече от вярата си.

ЖИТИЯ НА СВЕТИИТЕ

Но нито обещанията, нито заплахите – нищо не било в състояние да сломи твърдостта на Василий. Той казал да съобщят на императора следните негов думи:

– Да ми дадеш и цялото си царство, пак не ще ми вънеш онова което ще загубя, ако се откажа от истинския Бог. По-добре сам ти ме послушай и проси милост от Бога. Нашият Господ е добър и милосърден. Той ще приеме твое покаяние.

Тези думи още повече разярили императора, и той изпратил да кажат на епископа, че, ако не се поклони на езическите божества, ще бъде посечен с меч и тялото му ще бъде хвърлено в морето. Василий поръчал да съобщят на императора, че той е готов да понесе всякакви мъчения, но докато има в него дихание, няма да се отрече от своя Бог. По заповед на Линикий започнали да го бият жестоко, а той все повтарял думите на св. ап. Павел: "Ни скръб, ни теснота, ни мъки, ни огън, ни смърт не могат ме отлъчи от любовта Христова" (Рим. 8:35,38).

Епископът отишъл на смърт, придружен от много християни. Когато стигнал до мястото на наказанието, той паднал на колене и започнал да се моли за своето паство, за всички християни и за враговете си. След това благословил присъстващите, обърнал се към палача и му казал:

– Приятелю, изпълни това, което ти е заповядано.

Отсекли главата на светия мъченик и хвърлили и нея, и тялото му в морето. Ангел Господен открил на Епидифор и на дяконите мястото, където те могат да намерят тялото на светия епископ. С помощта на местни рибари те извадили тялото от морето край град Синоп, занесли го в Амасия и го поставили в новопостроения от него храм.